

**Pöytäkirjat, viranhaltijapäätökset ja lausunnot**

5/00.04.01/2017, 15/10.02.00.00/2017, 41/01.01.02.03/2017

MH § 25

Kainuun liitossa on valmistunut seuraavat:

Kokouspöytäkirjat:

-

Viranhaltijapäätökset:

Henkilöstön vuosilomaa-, sairautta-, työaikavapaata-, virkavapaata-, palkkausta-, virkamatkaa ja henkilöstökoulutuksia koskevat päätökset ajalla 17.1.2017 - 20.2.2017:

Maakuntajohtaja Pentti Malinen §:t 1-7, 1  
Aluekehitysjohtaja Heimo Keränen §:t 6-20  
Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen §:t 3-7, 2, 1  
Hallintopäällikkö Harri Turkulainen §:t 1, 2-6

Muut kuin em. päätökset:

Maakuntajohtaja Pentti Malinen:

Muu päätös (§ 5): Itä-Suomen energiatilastot 2016

Päätös: Kajaanin yliopistokeskus on laatinut energiatilastoja Itä-Suomeen maakunnittain kahden vuoden välein vuodesta 2008 lähtien (2008, 2010, 2012, 2014). Energiatilasto/tasetarkastelu on laadittu Etelä-Karjalan, Etelä-Savon, Pohjois-Savon, Pohjois-Karjalan ja Kainuun maakuntiin edellä mainittuina vuosina samalla tavalla. Itä-Suomen bioenergiaohjelman koordinaatioryhmän kokouksessa Kajaanissa (21.11.2016) pidetyssä kokouksessa pidettiin tärkeänä päivittää energiatilasto/tase vuoden 2016 tietojen pohjalta.

Energiatilastosta käy selville: primäärienergian kokonaiskäyttö maakunnittain vuonna 2016, uusiutuvan energian osuus, liikenteen polttoaineiden käyttö, puupolttoaineen käyttö, lämpöpumppujen tuottaman nettoenergia, öljyn (POK, POR) käyttö, turpeen käyttö sekä sähkön käyttö ja tuotanto.

Kajaanin yliopistokeskus tarjoaa edellä kuvatun energiatilaston/taseen päivitystä, jossa Kainuun osuus on 2000 euroa (+ alv). Työ valmistuu 15. joulukuuta 2017 mennessä.

Kainuun liitto on hyväksynyt yllä mainitun Kajaanin yliopistokeskuksen tarjouksen energiatilastojen päivittämisestä.

Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen:

Hankintapäätös (§ 1): Barents Region Transport and Logistics -hankkeen valmistelu

Päätös: Barentsin alueneuvosto on antanut Barentsin alueelliselle liikenne- ja logistiikka-asioita käsittelevälle työryhmälle (BRWGTL) tehtäväksi edistää Barentsin aluetta koskevaa liikenne- ja logistiikka-yhteistyötä sekä alueen saavutettavuutta. Työryhmä on kokouksessaan 28.09.2016 sopinut Barentsin liikenne- ja logistiikka-asioita koskevan kehittämishankkeen valmistelusta vuonna 2017 avautuvalle Kolarctic CBC rahoitusohjelman hakukierrokselle sekä hankehakemuksen valmisteluun tarvittavan asiantuntijatyön yhteisestä rahoittamisesta. Työryhmän pohjoismaiset jäsenalueet ovat toimittaneet kirjallisen sitoumuksen siitä, että työryhmän puheenjohtajataho Kainuun liitto tekee hankehakemuksen valmistelusta konsulttisopimuksen, jonka enimmäiskustannus on 12 000 euroa ja että työryhmän yhteistyötahot osallistuvat hankkeen valmistelun konsulttityön kustannuksiin enintään 2000 euroa/alue.

Kainuun liitto on saanut Barents Transport and Logistics -hankkeen rahoitushakemuksen valmistelua koskevan konsulttitarjouksen Traficon Oy:ltä. Tarjotun konsulttityön kustannus on 12000 € (+ alv). Työhön tarjotulla henkilöstöllä on laaja kokemus Barents -yhteistyöhön liittyvissä kansainvälisissä hanketehtävissä ja he ovat tehneet mm. Kainuun liiton toimeksiannosta vastaavaa hankevalmistelua. Kainuun liitto on saanut Barentsin liikenne- ja logistiikkatyöryhmään kuuluvilta alueilta kahdeksan sitoumusta konsulttityön kustannuksiin osallistumisesta tasajaon periaatteella, enintään 2000 €/sitoumus. Kun hankintakustannus jaetaan tasan alueiden kesken, Kainuun liiton lopullinen kustannus konsulttityöstä tulee olemaan n. 1330 € (+ alv).

Kainuun liitto hankkii Barents Region Transport and Logistics -hankkeen valmistelua koskevan konsulttityön Traficon Oy:ltä hintaan 12000 € (+ alv). Yhteistyöalueiden osuudet konsulttityön kustannuksista laskutetaan sen jälkeen, kun sopimuksen mukainen konsulttityö on päättynyt. Hankintaan varataan määräraha talousarvion kohdasta 3013110000/434002.

Hallintopäällikkö Harri Turkulainen:

Henkilöstöpäätös (§ 1): Työkokemuslisän myöntäminen/Sormunen Henna

Päätös: Henna Sormuselle on myönnetty työkokemuslisä 25.1.17 alkaen.

Henkilöstöpäätös (§ 2): Työkokemuslisän myöntäminen/Sukuvaara Katja

Päätös: Katja Sukuvaaralle on myönnetty työkokemuslisä 13.2.2017

alkaen.

Lisätietoja päätöksistä antaa hallintopäällikkö Harri Turkulainen, puh. 044 710 0866 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi

### Lausunnot:

1) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus ovat 20.1.17 antaneet Kainuun ELY-keskukselle seuraavan sisältöisen lausunnon:

#### "LAUSUNTO TERRAFAME OY:N KAIVOSTOIMINNAN JATKAMINEN TAI SULKEMINEN -HANKKEEN YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIOHJELMASTA

Kainuun elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on pyytänyt mm. Kainuun liiton lausuntoa Terrafame Oy:n kaivostoiminnan jatkaminen ja kehittäminen tai vaihtoehtoinen sulkeminen -hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta. Terrafamen kaivosalue sijaitsee Sotkamon Tuhkakylässä, noin 23 km Sotkamon keskustasta lounaaseen, Sotkamon ja Kajaanin kuntien alueella. Kaivosalue sijaitsee Oulujoen ja Vuoksen vedenjakajalla.

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto antoi 30.4.2014 päätöksen koskien Talvivaaran kaivokselle 29.3.2007 myönnetyn ympäristö- ja vesitalousluvan muuttamista. Aluehallintovirasto yhdisti kaivoksen uraanin talteenottolaitoksen ympäristölupaa koskevan hakemuksen kaivoksen lupamääräysten tarkistamista koskevaan hakemukseen. Vaasan hallinto-oikeus (VHO) antoi 28.4.2016 päätöksen valituksista koskien kaivoksen ympäristö- ja vesitalousluvan lupamääräysten tarkistamista ja uraanin talteenottolaitoksen ympäristölupaa koskevassa ympäristölupa-asiassa. VHO:n päätöksen mukaan 2014 lupapäätös on määräaikainen ja uutta lupaa on haettava 31.8.2017 mennessä. Tämän seurauksena Terrafame Oy on aloittanut koko toimintaa koskevan YVA-menettelyn. VHO:n päätöksestä on valitettu Korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kaivoksen koko toimintaa, vesipäästöjä lukuun ottamatta, säätelee siten tällä hetkellä ympäristö- ja vesitalouslupa vuodelta 2007.

YVA-menettelyn tarkoituksena on vähentää hankkeen haitallisia vaikutuksia, edistää kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ja lisätä tietoa päätöksenteon tueksi. YVA-menettelyyn sisältyy ohjelma- ja selostusvaihe. Arviointiohjelmassa määritellään muun muassa arvioitavat toteuttamisvaihtoehdot, tarvittavat selvitykset ja kuinka arviointi tullaan toteuttamaan.

#### *Arvioitavat vaihtoehdot*

YVA-menettelyn tarkastellaan ohjelmavaiheessa neljää eri vaihtoehtoa (VE0, VE1a, VE1b ja VE2)

Vaihtoehdossa 0 (VE0) kaivostoiminta jatkuu nykyisellään, malmin lou-

hintaa nostetaan asteittain tasolle 1,5 Mt/kk (18 Mt/v) ja uraanin talteenotto käynnistetään vuonna 2019 aiemmin luvitetun kokonaisuuden mukaisesti.

Vaihtoehdossa 1a (VE1a) malmin louhintamäärä kasvatetaan 15 Mt/a ? 18 Mt/a, nikkelin tuotantomääriä kasvatetaan 30 000 t/a ? 37 000 t/a ja uraanin talteenotto käynnistetään vuonna 2019 aiemmin luvitetun kokonaisuuden mukaisesti. Vaihtoehdossa 1b (VE1b) tuotanto vastaa vaihtoehtoa 1a lukuun ottamatta pasuttoa ja rikkihappotehdasta.

Vaihtoehdossa 2 (VE2) kaivostoiminta päätetään lopettaa ja kaivos suljetaan hallitusti vaiheittain.

### *Ympäristövaikutusten arviointiohjelma*

Kainuun liitto toteaa, että ympäristövaikutusten arviointiohjelmissa on otettu huomioon pääosin vuonna 2014 hyväksytyin Kainuu-ohjelman kaivostoiminnan tavoitteet ja toimenpiteet sekä Kainuun voimassa oleva maakuntakaavoitus. Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan vahvistamisajankohta pyydetään korjaamaan vuodeksi 2013. Ympäristöministeriö on vahvistanut Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan 19.7.2013. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että ympäristövaikutusten arvioinnissa otetaan huomioon riittävällä tavalla hankealuetta koskeva maakuntakaavamääräys, jonka mukaan alueella on otettava huomioon ympäristövaikutukset tuotannon aikana ja sen päätyttyä.

Kainuun liitto nostaa esille, että kaivostoiminnan jatkamisen tai vaihtoehtoisen sulkemisen tarkastelussa tulisi ottaa huomioon epävarmuustekijänä tulevaisuuden muuttuvat olosuhteet riittävällä tavalla, kuten sadannan mahdollinen kasvu.

Ympäristövaikutusten arviointiohjelmissa todetaan, että meneillään olevaan YVA-menettelyyn liittyy sen rinnalla oleva Terrafame Oy:n vesienhallinnan YVA-menettely. Kainuun liitto pitää tärkeänä, että ympäristövaikutusten arvioinnissa otetaan huomioon alueen kaivostoiminta kokonaisuudessaan ja myös vesienhallintaa koskevat tiedot, vaikutukset ja suunnitelmat (Terrafame Oy:n vesienhallinnan YVA-menettely) huomioidaan riittävällä tavalla. Arvioitavat mm. tuotantomäärältään toisistaan eroavat vaihtoehdot ja kestävä vesienhallinta ovat keskeisesti sidoksissa toisiinsa. Arvioitavien vaihtoehtojen vaikutusten erot (mm. päästöjen määrä ja laatu, työllisyysvaikutukset) on hyvä esittää arviointiselostuksessa selkeästi siten, että kaikki osalliset voivat ottaa kantaa ja vaikuttaa YVA-prosessissa.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa ympäristövaikutusten arviointiohjelma.

2) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 20.1.2017 antaneet Hyrynsalmen kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO HYRYNSALMEN SAUNAMAAN JA UKKOHALLAN ASE-

## MAKAAVAN OSITTAINEN MUUTOS JA LAAJENNUS EHDOTUKSESTA

Hyrnsalmen kunta on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa Saunamaan ja Ukkohallan asemakaavan osittainen muutos ja laajennus kaavaehdotuksesta.

Kaava-alue sijaitsee Ukkohallan matkailukeskuksen ydinalueella sekä Syväjärven lounaispuolella. Kaava-alueen laajuus on noin 23 hehtaaria. Saunamaan asemakaavan muutosalue käsittää keskeisiä osia Ukkohallan matkailukeskuksesta. Muutoksella tehostetaan maankäyttöä, järjestellään pysäköintiä uudelleen jne. Kaavalaajennuksella osoitetaan uusi matkailuvaunualue sekä alueita matkailuun ja varastoille. Myös reitistöjä järjestellään uudelleen. Ukkohallan asemakaavan muutos koskee pääasiassa sen virkistysalueita.

Asemakaavan selostuksessa on todettu, että Hyrnsalmen kunnan valtuuston v. 1997 hyväksymä oikeusvaikutukseton Ukkohallan yleiskaava ei vastaa enää mm. hyväksytyjä asemakaavoja ja niiden mukaan toteutunutta tilannetta.

### *Asemakaavaehdotus*

Saunamaan ja Ukkohallan asemakaavan osittainen muutos ja laajennus on tarpeellinen ja ajankohtainen kaavoitushanke Ukkohallan matkailukeskuksen kehittämisen kannalta.

Kainuun liiton teettämässä Kainuun matkailun aluerakenne -tarkastelussa (Sweco Ympäristö 2015) esitetään johtopäätösinä ja kehittämisehdotuksina matkailupalvelujen parantamiseksi mm. että uuden loma-asumisen toivotaan keskittyvän erityisesti palveluiden eli matkailukeskusten ja taajamien läheisyyteen.

Asemakaavan muutos ja laajennus vastaa Kainuun maakuntakaavassa asetettuja tavoitteita. Asemakaavaehdotus muodostaa tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden ja sillä luodaan hyvät mahdollisuudet Ukkohallan kehittymiselle.

Täydennyksenä asemakaavan kaavaselostukseen maakuntakaavaa koskevaan kohtaan 3.2.1 Kaava-alueita koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset, sivu 10, esitetään lisättäväksi maakuntakaavassa Ukkohallan alueelle osoitettu Loma- ja matkailualue (R). Sivun 20 maakuntakaavaa koskevan tekstin osalta todetaan, että Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan yleismääräys koskee vain ko. vaihemaakuntakaavan kaava-alueita."

3) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus ovat 31.1.2017 antaneet Suomussalmen kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO PIISPAJÄRVEN RANTA-ASEMAKAAVAN LAAJENNUKSEN KAAVAEHDOTUKSESTA

Suomussalmen tekninen lautakunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Piispajärven ranta-asemakaavan laajennuksen kaavaehdotuksesta.

Ranta-asemakaavan tarkoituksena on laatia Piispajärven ranta-asemakaavan laajennuksena samankaltainen, omarantainen väljä ranta-asemakaava. Alue rajoittuu Piispajärveen, Vellijärveen, Kivijärveen ja Särkkälampeen. Laajennusalueeseen kuuluu Piispajärven itä-rantaa, Vellijärven pohjois-, länsi- ja itärantaa, Kivijärven pohjoispäätä, Särkkälammen etelärantaa ja Metsolampi kokonaan. Kaavaehdotuksen rantaviivan pituus on noin 6,1 km.

Kaava-alue sijaitsee noin 50 kilometrin etäisyydellä Suomussalmen kuntakeskuksesta pohjoiseen Piispajärven kyläkeskuksen läheisyydessä.

#### *Ranta-asemakaavaehdotus*

Kainuun liitto esittää tarkennuksena ja täydennyksenä asemakaavaselostuksen kohtaan 3.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset seuraavaa: Kainuun 1. vaihemaakuntakaavan yleismääräys koskee ko. vaihemaakuntakaavan kaava-aluetta. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava on parhaillaan vahvistettavana ympäristöministeriössä.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa ranta-asemakaavaehdotukseen."

4) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 31.1.2017 antaneet Suomussalmen kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

#### "LAUSUNTO PIETARIN RANTA-ASEMAKAAVAEHDOTUKSESTA

Suomussalmen tekninen lautakunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Pietarin ranta-asemakaavaehdotuksesta.

Ranta-asemakaavan tarkoituksena on osoittaa omarantaista loma-asumista Kiantajärven itärannalle. Kaava-alue sijaitsee Suomussalmen keskustaajamasta noin 10–15 kilometriä koilliseen. Kaava-alueeseen sisältyy alueet Isolahden pohjois- ja etelärannoilta ja alue Jauraniemessä. Kiantajärven rantaa kaava-alueeseen kuuluu yhteensä noin 6,4 km. Lisäksi kaava-alueeseen kuuluu Palkkalammen rantaa noin 1,2 km. Kaava-alueen kokonaispinta-ala on noin 164 hehtaaria.

#### *Ranta-asemakaavaehdotus*

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa ranta-asemakaavaehdotukseen."

5) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus ovat 6.2.2017 antaneet Hyrynsalmen kunnalle seuraavan sisältöisen:

## "LAUSUNTO HYRYNSALMEN ILLEVAARAN TUULIVOIMAPUISTON OSAYLEISKAAVAN KAAVAEHDOTUKSESTA

Hyrnsalmen kunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Illevaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotuksesta.

ABO Wind Oy suunnittelee tuulivoimapuiston rakentamista Hyrnsalmen Illevaaran, Saunavaaran, Paha Pöyhövaaran ja Teerisuon alueelle. Osayleiskaavan mukainen tuulivoimapuisto käsittää enintään 8 tuulivoimalaa, joiden yhteenlaskettu enimmäisteho on alle 30 MW ja voimalan suurin sallittu kokonaiskorkeus on 240 metriä.

Sähköverkkoon liittymisen vaihtoehdot ovat tarkentuneet ja kaavaehdotusvaiheessa tarkastellaan kahta vaihtoehtoa. Tuulivoimapuisto on suunniteltu ensisijaisesti liitettävän suoraan Fingrid Oyj:n 110 kV:n voimajohtoon omalla sähköasemalla hankealueen eteläosassa. Toisena vaihtoehtona on tarkasteltu mahdollisuutta liittyä Caruna Oy:n valmistuvaan 110 kV:n voimajohtoon omalla uudella sähköasemalla tuulivoimapuiston ulkopuolella.

Kainuun ELY-keskuksen päätöksen 11.6.2015 mukaan hankkeessa ei ole tarpeen soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA).

Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena ja sitä on tarkoitus käyttää tuulivoimaloiden rakennusluvan myöntämisen perusteena. (Maankäyttö- ja rakennuslain muutos 1.4.2011, MRL 44 §, 77a § ja 77b §).

Tuulivoimaloiden rakentamisen on alustavasti arvioitu alkavan aikaisintaan vuonna 2017, jolloin tuulivoimapuisto voitaisiin ottaa käyttöön aikaisintaan vuonna 2018.

### *Osayleiskaavaehdotus*

Illevaaran osayleiskaavaehdotuksessa on otettu huomioon Kainuun liiton osayleiskaavaluonnoksesta 9.5.2016 antamassa lausunnossa esitetyt asiat.

Kainuun liitto toteaa tarkennuksena ja kaava-asiakirjoissa huomioitavaksi, että ympäristöministeriö on vahvistanut 31.1.2017 antamallaan päätöksellä (YM7/5222/2015) Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan. Ympäristöministeriö on maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n 1. momentin nojalla määrännyt Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman. Maakuntakaava tulee voimaan, kun päätöksestä on kuulutettu maakuntakaavan alueeseen kuuluvissa kunnissa niin kuin kunnalliset ilmoitukset niissä julkaistaan (MRA 93 §). Tuulivoimamaakuntakaavan koko maakuntakaava-alueella koskevan yleismääräyksen mukaan maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueiden ulkopuolelle voidaan toteuttaa tuulivoimarakentamista, mikäli se ei ole merkitykseltään seudullista. Seudullisesti merkittävällä tuulivoimaloiden alueella tarkoitetaan lähtökohtaisesti vähintään 10 teollisen kokoluokan voimalan muodostamaa aluetta.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa osayleiskaavaehdotuksesta."

6) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus ovat 7.2.2017 antaneet Sotkamon kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO SOTKAMON NIVUN TEOLLISUUSALUEEN ASEMAKAAVAN KAAVAEHDOTUKSESTA

Sotkamon kunta on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa Nivun teollisuusalueen asemakaavan kaavaehdotuksesta.

Kaavoitettava alue sijaitsee Sotkamon kunnan Tiilitörmän asemakaava-alueella. Asema-kaavoitus koskee Sotkamon kunnan omistamaa kiinteistöä Kuusisto 765-408-1-828. Suunnittelualue sijaitsee Ristijärventien varrella Nivun asuntoalueen pohjoispuolella. Kaava-alueen pinta-ala on noin 13 ha.

Asemakaavoituksen keskeisimpänä tarkoituksena on tutkia teollisuusalueen toteuttamisedellytykset suunnittelualueella.

*Asemakaavaehdotus*

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa asemakaavan kaavaehdotuksesta."

7) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus ovat 7.2.2017 antaneet Sotkamon kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO SOTKAMON URHEILUOPISTON ASEMAKAAVAEHDOTUKSESTA

Sotkamon kunta on pyytänyt mm. Kainuun liiton lausuntoa Urheiluoiston asemakaavaehdotuksesta (osa-alue 2). Kaavoitettava alue sijaitsee Sotkamon kunnassa Vuokatinharjun asemakaava-alueella. Asemakaavan muutos koskee kortteleita 415 ja 416, osaa korttelista 406 sekä näihin kortteleihin liittyviä katu- virkistys- paikoitus- ja venevalkama-alueita. Asemakaavan laajennus koskee kiinteistöä Juhla-Alue 765-401-94-96. Kaavoitettavan alueen pinta-ala on noin 8,5 hehtaaria.

Asemakaavoituksen tarkoituksena on mahdollistaa asemakaavoitettavan alueen kehittyminen osaksi Vuokatin toiminnallista ydinkeskustaa Sotkamo - Vuokatti Masterplan 2030 tavoitteiden mukaisesti. Pysyvän asumisen osalta alueelle tavoitellaan lisää sekä opiskelija-asuntolakapasiteettiä että myös loma- ja pysyvän asumisen välimaastoon sijoitettavaa puolivakinaista asumista, johon alueella on ollut kysyntää ja joka myös osaltaan auttaa palvelutarjonnan kehittymistä alueelle.

Aluetta koskeva Vuokatin osayleiskaava on hyväksytty kunnanvaltuustossa 26.5.2003.

*Asemakaavaehdotus*



Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa asemakaavan kaavaehdotuksesta."

8) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja maankäyttöasiantuntija Martti Juntunen ovat 15.2.2017 antaneet Pohjois-Savon liitolle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO POHJOIS-SAVON MAAKUNTAKAAVA 2040, MAAKUNTAKAAVAN TARKISTAMISEN 1. VAIHEEN OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA

Pohjois-Savon liitto on pyytänyt mm. Kainuun liiton lausuntoa Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Pohjois-Savon maakuntakaava on tarkoitus laatia kahdessa osassa: 1. vaihe vuosina 2017–2018 ja 2. vaihe käynnistetään vuonna 2019.

Maakuntakaavan tarkistamisen 1. vaiheessa on suunniteltu käsiteltäväksi seuraavia teemoja: vähittäiskaupan suuryksiköt, puuterminaalit, soidensuojeluinventoinnin valtakunnallisesti arvokkaat valtion mailla olevat suot, maisema-alueet, pellot, sähkönsiirtolinjat, tuulivoima, ampumaradat, moottoriurheilualueet ja ajoharjoitteluradat, puolustusvoimien alueet sekä geoenergia.

Maakuntakaavan kaava-alueena on koko Pohjois-Savon maakunta sekä vuonna 2019 Pohjois-Savoon liittyvä Joroisten kunta.

#### *Osallistumis- ja arviointisuunnitelma*

Pohjois-Savon maakuntakaavan tarkistamisen 1. vaiheen osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on tuotu hyvin esille Pohjois-Savon maakuntakaavoituksen ajankohtaiset uudistus- ja kehittämistarpeet sekä maakuntakaavoituksen strategisuuden lisääminen.

Pohjois-Savon maakuntakaavan tarkistamisen laatiminen kahdessa vaiheessa on perusteltua ja tarkoituksenmukaista."

9) Maakuntajohtaja Pentti Malinen ja aluekehitysasiantuntija Jouni Ponnikas ovat 31.1.2017 antaneet Arktiset Aromit ry:lle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"KAINUUN LIITON LAUSUNTO MARJAMASTERPLAN, KAINUUN LUONNONTUOTEALAN MASTERPLANISTA 2017–2027

#### *Tausta*

Kiitämme mahdollisuudesta antaa lausunto, Kainuun luonnontuotealan masterplanista 2017–2027 (Marjamasterplan). Marjamasterplanin sisältö on keskeinen Kainuun biotalouden ja koko maakuntaohjelman toteutuksen kannalta. Kainuun liitto aluekehitysviranomaisena tarkastelee masterplanina osana maakunnan elinkeinojen kehittämisen kokonaisuutta ja

siihen liittyviä linjauksia.

Luonnontuotteet liittyvät keskeisesti alkutuotanto-, elintarvike-, hyvinvointi-, kosmetiikka- ja matkailuun. Erilaisten tavoitteiden yhteensovittaminen vaatii osapuolten vuorovaikutusta. Tavoitteita ja kehittämistoimia kokoamaan on tehty Kainuun Marjamasterplan 2017–2027, jonka valmistelu oli keskeinen osa Arktiset Aromit ry:n Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston rahoittamaa Luonnon-tuotealan yhteistyöverkostot Kainuussa -esiselvityshanketta.

### *Ohjelman rakenne ja kytkennät*

Kainuun liiton mielestä ohjelman rakenne ei ole toimiva. Masterplanin alussa on yhteenveto suunnitelman keskeisestä sisällöstä, jossa on kuvattu alan visio sekä Masterplanin 4 pääteemaa. Yhteenvedon jälkeen masterplan siirtyy lukijaa aiheeseen kuljettavaan johdantoon, alan nykytilan kuvaukseen kuvauksiin masterplanin liittymisestä muihin kehittämissuunnitelmiin, alan kehittämisen lähtökohtiin, arvoihin, visioon, tavoitteisiin sekä näitä toteuttavaan kehityssuunnitelmaan ja sen toimeenpanon ja seurannan kuvaukseen. Strategisempaa olisi kuvata alussa tiivis masterplanin toteuttamisstrategia, joka sisältäisi vision, tavoitteet ja tiivistelmän tavoitteita toteuttavista kärkitoimenpiteistä. Toteuttamisstrategian jälkeen tulisi olla alan nykytilan ja masterplanin laatimisprosessin kuvaukset sekä masterplanin kytkeminen muihin alaan ja Kainuuseen liittyviin ohjelmiin. Näin lukija saisi jo toteutusstrategiasta selkeän käsityksen kehittämissuunnitelmista ja voisi halutessaan perehtyä masterplanin myöhemmissä luvuissa laajempiin taustoituksiin.

Erityisen heikko on lausunnolla olevassa Masterplan-versiossa sen kytkentä maakuntaohjelmaan. Sivulta 11 ilmenee, että ohjelman valmistelijat viittaavat vanhaan, ei voimassa olevaan maakuntaohjelmaan. Kainuun biotalousstrategia on niin ikään jäänyt kunnolla noteeraamatta. Nykyisen maakuntaohjelman painotuksia on viime syksynä hyväksytyssä toimeenpanosuunnitelmassa terävöitetty. Erityisesti kasvuun ja kansainvälistymiseen liittyvät tavoitteet ja linjaukset ovat hyvin relevantteja Kainuun luonnontuotealan kehittämiseksi. Tähän liittyen myös luonnontuotteiden ja (kansainvälisen) matkailun kehittämisen yhteys on masterplanissa liian vähäisellä huomiolla.

Edelleen yhteenvetoluvussa olevassa alan keskeisten toimijoiden listasta puuttuvat alueelliset rahoittajat (kuten Kainuun liitto ja Kainuun ELY) ja elinkeinoyhtiöt (kuten Kainuun Etu Oy). Vaikka kyseessä on tiivistys ja näitä toimijoita on mainittu myöhemmissä linjauksissa, ne ansaitsevat paikkansa jo yhteenvedossa.

### *Ohjelman sisällölliset painotukset*

Masterplanin pääteemat ovat hyvin muotoiltuja ja relevantteja eli osuvat hyvin alan kehittämiseen. Kilpailukykyiset kainuulaiset yritykset teemassa kannattaa puhua liiketoimintaekosysteemien kehittämisestä, jolloin vahvistetaan yritysten sekä tutkimus- ja kehittämislaitosten välistä yhteistyötä uusien tuotteiden kehittämisessä sekä erilaisten tuotannon sivuvirtojen hyödyntämisessä. Tämä vastaa myös Kainuun biotalousstra-

tegian tavoitteita. Luonnontuotealan kehittämiskeskuksen perustaminen Kainuuseen on kannatettava, toteutuessaan alan kehittämislle jatkuvuutta ja pysyvyyttä luova tavoite.

Liiketoimintaekosysteemien kehittämisessä kannattaa edetä vaiheittain. Olennaista on tunnistaa ekosysteemin keskeiset toimijat, yhteistyökumppanit sekä Kainuussa että sen ulkopuolella. Liiketoimintaekosysteemien kehittämisen kautta voidaan vahvistaa Kainuun luonnontuotealaa klusterimaisesti toimivana toimialana. Tunnistettavalle klusterille voidaan myös saada rahoitusta EU:n rahoituslähteistä ja sen toimijoille kohdentaa koulutusta ja yhteistä kehittämistoimintaa. Olennaista on saada käyntiin kehittämishankkeita, joissa tutkimuslaitokset ja yritykset tekevät yhteistyötä ja joissa kehitetään uusia innovatiivisia tuotteita.

Kainuun elintarvikealan kehitystyöryhmä todennäköisemmin parantaa alan kehittämistoimien koordinaatiota. Yhteistyön konkretisointi ja vahvistaminen on erittäin kannatettavaa. Olennaista on myös nivoa kehitystyöryhmä ja muut alan järjestäytymisen toimenpiteet käynnissä olevaan maakuntaudistukseen ja asettaa masterplanissa tavoite ja toimenpide-esitys, että toimialan organisoitumiskysymyksiä viedään mukaan uuden maakunnan valmistelutyöhön.

Masterplanin kytkeytymistä muihin ohjelmiin kuvattaessa muiden ohjelmien listauksesta on jätetty pois Kainuun biotalouden kehittämistavoitteet tiivistävä biotalousstrategia 2015 – 2020. Myös hallituksen biotalouslinjaukset (kansallinen biotalousstrategia) on jätetty mainitsematta. Nämä ohjelmat tulee masterplaniin lisätä.

Biotalous esiintyy masterplanissa ainoastaan SWOT:ssa tehdyssä ulkoisten mahdollisuuksien listauksessa, kun siellä mainitaan mahdollisuutena ”Luonnontuotteet osana biotalouden kasvua”. Biotalous on Sipilän hallituksen kärkihanke. Hallituksen linjauksissa ja Kainuun biotalousstrategiassa biotalouden osa-alueita ovat ruoka sekä biotalouden tuotteet sekä luontomatkailu ja luontoperustaiset hyvinvointipalvelut. Luonnontuoteala liittyy näihin kaikkiin. Kainuun biotalousstrategiassa myös mainitaan toimenpiteenä marjamasterplanin laatiminen Kainuuseen. Näin marjamasterplan toteuttaa hyvin Kainuun biotalouden kehittämistavoitteita. Yhtymäkohdat biotalouden isoihin alueellisiin, kansallisiin, kansainvälisiin ja globaaleihin kehittämissäältoihin pitää masterplanissa selkeästi esittää, koska näin parannetaan ohjelman iskuvoimaa.

Marjamasterplanin linjaama Kainuun luonnontuotealan kolmas kehittämisteema, ”muutos raaka-aineitasta innovatiiviseksi jatkojalostajaksi” on erittäin olennainen ja toteuttaa hyvin Kainuun biotalousstrategian tavoitteita tuotteiden jalostusasteen nostosta.

Marjamasterplanin neljäs teema on ”saada kainuulaistuotteet tutuiksi Suomessa ja ulkomailla.” Kansainvälistyminen ja sitä kautta vauhdittuva Kainuulaisten tuotteiden vienti ja kansainvälinen matkailu Kainuussa ovat Kainuun kohtalon kysymyksiä, joihin luonnontuotealalla on paljon annettavaa. Ala ja sen perustana olevat luonnonvarat ovat Kainuun keskeisiä rakennusaineita sekä Kainuun brändissä että taloudessa. Toimialan keskeisyyttä Kainuussa voisi masterplanissa vielä enemmän koros-

taa ja suunnata konkreettisia toimenpiteitä yhteistyöhön Kainuun matkailusektorin kanssa. Tälle yhteistyölle Kainuun liitto on valmis antamaan tukeaan.

Masterplanin SWOT analyysissä todetaan Kainuun luonnontuotealan merkittävänä ulkoisena uhkana ”tuotteiden ja raaka-aineiden kilpailu kansallisilla ja kansainvälisillä markkinoilla.” Kilpailua ei voi nähdä uhkana. Globaalisaaion seurauksena kilpailu laajenee uusille toimialoille ja siihen täytyy sopeutua ja tarttua sen tarjoamiin mahdollisuuksiin, joita on hyvin kuvattu SWOT:n ulkoisten mahdollisuuksien listauksessa.

### *Visio ja tavoitteet*

Marjamasterplanin luonnontuotealan visio 2027 sekä arvot: terveellisyys, puhtaus, laadukkuus ja ekologisuus, ovat erittäin hyvin Kainuuseen osuvia ja niitä voisi hyvin käyttää Kainuun maakuntaohjelmassakin. Vision toteutumiseksi on asetettu strategisia tavoitteita, jotka eivät ole täysin onnistuneita. Tässä kannattaa huomata, että nämä teemat ovat yhteisiä koko Suomelle ja erityisesti pohjoiselle Suomelle.

Toimijaverkoston tehokas yhteistyö on relevantti tavoite, mutta jäänyt toimenpiteiden tasolle ilman vaikuttavuutta. Tavoitteiksi ja mittareiksi ei riitä se, että yhteistyötä tehdään, vaan pitää tavoitella ja mitata yhteistyön hyötyjä, tuloksia ja vaikutuksia eli yhteistyön tavoitteiksi tulee asettaa esim. uusia yrityksiä ja tuotteita.

Kilpailukykyiset kainuulaiset yritykset -teemassa tavoitteet ja mittarit ovat menneet sekaisin: marjatietokeskus mainitaan mittarina, vaikka se on tavoite, jonka toteutumista on helppo seurata. Raaka-aineaitasta innovatiiviseksi jatkojalostajaksi -teemassa tavoitteet ja mittarit ovat sekaisin ja jääneet toiminnalliselle tasolle: ei esim. riitä, että yrityksiä kannustetaan hyödyntämään innovaatioasetelleitä, vaan tavoite pitää olla että yritykset saavat innovaatioasetellien kautta rahoitusta ja toteuttavat omaa toimintaansa vahvistavia kehittämistoimia.

Kainuulaistuotteet tutuiksi Suomessa ja ulkomailla -teemassa on hyviä tavoitteita ja määrällisiä mittareita, mutta niitä voisi olla enemmän. Samoin tavoitteet ja mittarit ovat menneet teemassa sekaisin. Esim. ”Luonnontuotteiden käyttöä on lisätty kainuulaisissa matkailuyrityksissä”, on epämääräinen mittari, jota kannattaa tarkentaa lisäämällä siihen numeerinen tavoite. ”Vientiä harjoittavien kainuulaisyriytysten viennin arvo on kasvanut vähintään 10 %” on tavoite, ei mittari.

Kainuun luonnontuotealan kehityssuunnitelma koostuu neljän pääteeman alle kirjatuihin toimenpiteisiin ja niiden vastuutahoista. Jokaiselle teemalle on määritetty yksi tai useampi kärkihanke, joiden toteuttaminen on erityisen tärkeää masterplanin tavoitteiden saavuttamiseksi. Kärkihankkeet ovat hyviä ja perusteltuja, mutta joissain niissä on jääty liikaa toimenpiteiden tasolle eikä ole rohkeasti linjattu sitä, että haetaan tuloksia ja vaikutuksia. Esim. kilpailukykyiset kainuulaiset yritykset teeman kärkihankkeessa 2.11 ”Herätellään yksityisten pääomasijoittajien kiinnostusta kainuulaisia luonnontuoteyrityksiä kohtaan”, kun oikeasti pitää tavoitella kiinnostuksen sijaan konkreettisia sijoituksia kainuulaisiin luon-

nontuoteyrityksiin. Kainuun liitto näkee ulkoisten investointien houkutte-  
lun maakunnan elinkeinotoiminnan kannalta keskeiseksi. Luonnontuote-  
ala on hyvin potentiaalinen tässä suhteessa ja on tärkeää, että konkreet-  
tisia sijoituskohteita lähdetään suunnittelemaan mm. yhteistyössä Kai-  
nuun Edun kanssa.

Toimeenpano ja seuranta -luvussa todetaan, että ”marjamasterplanin to-  
teutusta ja toimenpideohjelmaa tarkistetaan vuosittain. Kehittämissuun-  
nitelman etenemistä valvoo Kainuun elintarvikealan kehitystyöryhmä.”  
Kainuun liittoa ei ole nimetty kehittämissuunnitelman jäseneksi.

Yhteenvedona Kainuun liitto näkee useita puutteita lausunnolla olevassa  
marjamasterplanissa. Erityisesti alan kehittämisen kytkentöjä maakun-  
nan eri toimialojen kehittämiseen ja maakuntaohjelma uusiin kehittämis-  
linjauksiin on tarpeen päivittää. Asiasta kannattaa järjestää oma neuvon-  
pito. Kainuun liitto potentiaalisena rahoittajana haluaa osallistua luonnon-  
tuotealan kehitystyöryhmään.”

Lisätietoja lausunnoista nro 1-8 antaa suunnittelujohtaja Hannu Heik-  
kinen, puh. 044 710 0864 ja lausunnoista nro 9 maakuntajohtaja  
Pentti Malinen, puh. 044 797 0197 tai sähköpostitse osoitteella etu-  
nimi.sukunimi@kainuu.fi.

#### Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää, ettei viranhaltijapäätöksiä ja pöytäkirjoihin  
merkittyjä päätöksiä oteta maakuntahallituksen käsiteltäväksi ja mer-  
kitsee annetut lausunnot tiedoksi.

#### Maakuntahallitus:

Hyväksyi.

---